

Sygn. akt XVII Ka 33/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym – Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Sławomir Olejnik

Protokolant: st. prot. sąd. Magdalena Mizgalska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej Poznań – Nowe Miasto Krzysztofa Lisieckiego

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2018 r.

sprawy **J. B. (1)**

oskarżonego z art. 178a § 4 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 27 października 2017 r. w sprawie sygn. akt III K 696/17

1. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,
2. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa zwrot kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze w kwocie 50 zł i wymierza mu 120 zł opłaty za drugą instancję.

Sławomir Olejnik

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 października 2017 roku w sprawie III K 696/17 Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu uznał oskarżonego J. B. (2) za winnego przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 4 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1), na podstawie art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym, zaliczając na jego poczet na podstawie art. 63 § 4 k.k. okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 23 lutego 2017 r. (pkt 2), na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w kwocie 10.000 zł (pkt 3), a na podstawie art. 627 k.p.k. oraz art. 1 i art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zm.) zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 457,64 zł tytułem kosztów sądowych, w tym wymierzył opłatę 120 zł (k. 104-105).

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości. W wywiedzionym środku odwoławczym skarżący podniósł zarzut obrazę przepisów prawa materialnego poprzez błędne przyjęcie kwalifikacji z art. 178a § 4 k.k. wraz z jego konsekwencjami, gdy z ustaleń faktycznych winno mieć miejsce przypisanie winy popełnienia przestępstwa opisanego w art. 178a § 1 k.k. Jednocześnie apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie kary 6 miesięcy ograniczenia wolności, świadczenia pieniężnego w wysokości 5.000 zł oraz zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 3 lat (k. 115-117).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego okazała się niezasadna, a zawarta w niej argumentacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Oceniając postępowanie Sądu Rejonowego, skutkujące wydaniem zaskarżonego orzeczenia, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, iż Sąd I instancji w sposób właściwy, a w związku z tym wnikliwy i skrupulatny, przeprowadził postępowanie dowodowe i wszechstronnie rozważył wszystkie dowody i okoliczności ujawnione w toku rozprawy, na ich podstawie poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne oraz należycie wykazał zarówno sprawstwo jak i winę oskarżonego. Ocena materiału dowodowego dokonana została przez Sąd Rejonowy z uwzględnieniem reguł sformułowanych w przepisach art. 5 i 7 k.p.k., jest przy tym oceną wszechstronną i bezstronną, nie narusza granic oceny swobodnej, jest zgodna z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego oraz nie zawiera błędów faktycznych lub logicznych. Tym samym poczynione przez Sąd Rejonowy na podstawie zgromadzonych i należycie ocenionych dowodów ustalenia faktyczne zasługują na pełną aprobatę. Swoje stanowisko Sąd I instancji w sposób szczegółowy i przekonujący umotywował w pisemnym uzasadnieniu. Uzasadnienie to jako pełne, jasne i logiczne, odpowiada wymogom z art. 424 k.p.k., umożliwiając kontrolę odwoławczą zaskarżonego rozstrzygnięcia. Kwestia ta nie była zresztą podważana przez skarżącego obrońcę.

Odnosząc się natomiast do podniesionego w apelacji zarzutu obrazy prawa materialnego i sugerowanego przez skarżącego błędu w przyjętej kwalifikacji prawnej, wskazać należy, że myli się obrońca, jakoby przepis art. 178a § 4 k.k. mógł być stosowany tylko do sprawców przestępstw komunikacyjnych, skazanych za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. po dniu wejścia w życie powyższego przepisu, tj. po dniu 1 lipca 2010 r. (por. art. 9 ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska, Dz. U. Nr 40, poz. 227).

Sąd Okręgowy stoi bowiem na stanowisku, że występki opisany w art. 178a § 4 k.k. jest odrębnym, kwalifikowanym typem przestępstwa, mającym własne znamiona ustawowe i własną sankcję za określone zachowanie, odwołującym się jedynie do art. 178a § 1 k.k. To nie ten przepis, ale właśnie art. 178a § 4 k.k. stanowi podstawę skazania oraz wymiaru kary, jeśli spełnione są zawarte w nim przesłanki.

Z tego punktu widzenia, dla zastosowania kwalifikacji prawnej w oparciu o przepis art. 178a § 4 k.k., konieczne jest wypełnienie opisanych w tym przepisie znamion czynu zabronionego, przy czym oczywistym warunkiem jest też, by przypisane sprawcy zachowanie wypełniało znamiona penalizowane przez ustawę karną w czasie jego popełnienia (por. art. 1 § 1 k.k.). Do znamion tych należy zaś: 1) uprzednie prawomocne skazanie za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.; 2) uprzednie prawomocne skazanie za jedno z wymienionych przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji z art. 173, 174, 177 lub 355 § 2 k.k., popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego; albo 3) popełnienie przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo. Przy tym odpowiedzialność na podstawie art. 178a § 4 k.k. – ze względu na znamie wskazane wyżej w pkt. 1), tj. uprzednie skazanie za przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k. – sprawca czynu z art. 178a § 1 k.k. ponosi jedynie do momentu zatarcia tego wcześniejszego skazania w myśl zasad ogólnych, określonych przepisami rozdziału XII Kodeksu karnego. Innymi słowy, skazanie z omawianego przepisu z uwagi na przesłankę wcześniejszego skazania sprawcy staje się niemożliwie dopiero wówczas, gdy nastąpiło zatarcie tego pierwszego skazania.

W realiach niniejszej sprawy nie doszło natomiast do odpadnięcia przesłanki warunkującej surowszą odpowiedzialność J. B. (2) za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k., a fakt braku zatarcia skazania oskarżonego za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. był nie tylko oczywisty z uwagi na ustalony i niekwestionowany stan faktyczny sprawy w zakresie karalności oskarżonego (co z kolei dawało podstawy do zastosowania w jego przypadku przepisu art. 108 k.k.), ale był też jasny dla samego skarżącego, co potwierdził on w uzasadnieniu apelacji.

Tym samym w pełni zasadne i prawidłowe było zakwalifikowanie czynu zarzucanego J. B. (2) zarówno przez oskarżyciela publicznego, jak i przez Sąd Rejonowy, z art. 178a § 4 k.k.

W sposób jednoznaczny ustalono bowiem, że oskarżony kierował pojazdem mechanicznym w ruchu lądowym, znajdując się w stanie nietrzeźwości, będąc przy tym wcześniej prawomocnie skazanym za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości.

Oskarżony miał świadomość znajdowania się w takim stanie, wsiadając za kierownicę pojazdu, a następnie włączając się nim do ruchu, co przyjmować należy w oparciu o analizę poziomu rozwoju psychicznego i zdolność rozpoznania określonego stanu własnej osoby przez oskarżonego (por. postanowienie SN z dnia 10 września 2008 r., V KK 160/08, Legalis).

Bez znaczenia pozostaje miejsce popełnienia tego czynu (por. wyrok SN wyr. z dnia 10 marca 1964 r., IV K 1296/61, OSPiKA 1964, Nr 11, poz. 225).

Wreszcie zachowanie J. B. (2) mogło być kwalifikowane z art. 178a § 4 k.k. ze względu na czas popełnienia zarzucanego mu czynu zabronionego (tj. 23 lutego 2017 r.). Skoro bowiem przepis powyższy – jak wskazano powyżej – wszedł w życie w dniu 1 lipca 2010 r., to znaczy, że obowiązywał on już w dacie czynu. Z kolei zarówno w czasie popełnienia przestępstwa, jak i w czasie orzekania przez Sąd Rejonowy, obowiązywała ta sama ustawa karna (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137), a zatem nie było podstaw do rozważania potrzeby zastosowania reguły intertemporalnej, o której mowa z art. 4 § 1 k.k., a przez to poszukiwania ustawy względniejszej dla sprawy.

W tych okolicznościach Sąd I instancji, dzieląc kwalifikację prawną wskazaną przez prokuratora w akcie oskarżenia jako zachowanie w ramach normy art. 178a § 4 k.k. absolutnie nie dopuścił się sugerowanej przez autora apelacji obrazy prawa materialnego. J. B. (2) swoim zachowaniem wyczerpał wszystkie znamiona czynu zabronionego stypizowanego w powyższym przepisie. Z uwagi na to, Sąd Okręgowy w pełni akceptuje przypisanie podsądnemu występku w teźże kwalifikowanej postaci.

Skoro apelujący zaskarżył wyrok Sadu I instancji w całości, a zatem zarówno w zakresie orzeczenia o winie, jak i o karze i innych konsekwencjach prawnych czynu przypisanego oskarżonemu, Sąd Odwoławczy dokonał również weryfikacji zaskarżonego wyroku w zakresie przewidzianym w art. 438 pkt 4 k.p.k. Wskazać należy, iż rażąca niewspółmierność kary, jako wytyk o charakterze ocennym, może być stwierdzona wtedy, gdy orzeczona kara mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, lecz nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, a więc gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą. Niewspółmierność zachodzi zatem wówczas, gdy suma zastosowanych kar i środków karnych, wymierzonych za przypisane przestępstwo czy przestępstwa, nie odzwierciedla należycie stopnia szkodliwości społecznej czynu i nie czyni zadość regułom określonym w art. 53 k.k. Nie chodzi przy tym o każdą ewentualną różnicę co do jej wymiaru, ale o różnicę ocen tak zasadniczej natury, iż można ją określić jako znaczną, wyraźną i oczywistą, a więc niemożliwą do zaakceptowania dysproporcję między karą wymierzoną a karą zasłużoną.

Wbrew sugestiom apelacji, kara orzeczona wobec oskarżonego nie jest rażąco niewspółmierna. Przestępstwo z art. 178a § 4 k.k. jest zagrożone karą pozbawienia wolności w wysokości od 3 miesięcy do lat 5. Oskarżonemu wymierzono zaś karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Już pobieżna analiza tej części zaskarżonego orzeczenia wskazuje, że zastosowana sankcja mieści się w dolnych granicach ustawowego zagrożenia. Oskarżony był uprzednio karany za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., a co za tym idzie, wiedział jakie konsekwencje pociąga za sobą jazda w stanie nietrzeźwym. Podsądny w pełni zignorował wcześniejsze ostrzeżenie w postaci wyroku skazującego, nie wyciągnął żadnych wniosków z uprzedniego skazania i swoim zachowaniem potwierdził, iż kara poprzednio wymierzona okazała się wobec niego mało skuteczna. Oskarżony de facto zignorował swoją uprzednią karalność, o czym świadczy jego czyn, który stał się podstawą do wszczęcia postępowania w niniejszej sprawie. Także pozostałe wcześniej zapadające wobec oskarżonego wyroki skazujące nie spowodowały, aby zaszyły jakieś pozytywne oddziaływania co do jego osoby, skutkujące zaprzestaniem naruszania przez niego obowiązującego porządku prawnego.

Orzeczone obok kary pozbawienia wolności środek karny w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów jest natomiast dalszym rodzajem oddziaływania na oskarżonego, podobnie jak orzeczone świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej.

Godzi się przy tym podkreślić, iż poprzednim wyrokiem skazującym za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji orzeczono wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na czas określony, a zarzuconego mu obecnie czynu dopuścił się on w warunkach określonych w art. 178a§ 4 k.k. Biorąc więc pod uwagę kategorię brzmienia art. 42 § 3 k.k., obowiązkiem Sądu I instancji było sięgnięcie po środek karny określony w art. 39 pkt 3 k.k. w wymiarze najsurowszym. W realiach obecnej sprawy nie zachodzi żaden wyjątkowy wypadek, który nadto miałby być uzasadniony jeszcze jakimiś szczególnymi okolicznościami, pozwalającymi na odstąpienie od zastosowania powyższego środka. Nagannego zachowania oskarżonego, polegającego na prowadzeniu pojazdu w ruchu lądowym w stanie nietrzeźwości, nic nie usprawiedliwiało. Oskarżony, prowadząc samochód i znajdując się w stanie znacznego upojenia alkoholem, świadomie doprowadził do kolizji z innym samochodem, a tym samym stworzył realne zagrożenie dla innych uczestników ruchu. Przepis powyższy, przewidujący konieczność dożywotniego wyeliminowania J. B. (2) jako kierującego uczestnika ruchu drogowego, obowiązywał już przy tym w dacie popełnienia przypisanego mu czynu i nie podlegał żadnym modyfikacjom pomiędzy tą datą a dniem orzekania w sprawie przez Sąd I instancji, zatem nie było powodów do jego niestosowania wobec oskarżonego.

Co zaś się tyczy rozstrzygnięcia o świadczeniu pieniężnym zaznaczyć należało, że wobec treści art. 43a § 2 k.k. (również obowiązującego w dacie przestępstwa) miało ono również charakter obowiązkowy, a przy tym świadczenie orzeczono w minimalnej, przewidzianej powyższym przepisem wysokości. Wymierzając ów środek karny w najniższej możliwej granicy Sąd Rejonowy w pełni uzasadnił swoje stanowisko, biorąc pod uwagę sytuację materialną i rodzinną oskarżonego.

W tym miejscu zaznaczyć należy, że Sąd Okręgowy dokonał również z urzędu kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku w świetle bezwzględnych przesłanek odwoławczych przewidzianych przepisami art. 439 § 1 k.p.k. oraz art. 440 k.p.k., jednak żadne z nich w przedmiotowej sprawie nie wystąpiły. Z tego względu nie było potrzeby ingerencji w zaskarżone orzeczenie z urzędu.

Skoro nie została wykazana ani nietrafność rozstrzygnięcia o winie ani orzeczenia o karze i środkach karnych, które uzasadniałyby zmianę zaskarżonego wyroku – to należało utrzymać go w mocy.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 627 k.p.k., zasądzając od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty procesu za postępowanie odwoławcze. Z kolei na art. 8 w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych obciążono J. B. (2) opłatą w kwocie 120 złotych za drugą instancję.

Sławomir Olejnik